

stedelse og Thinglæsning skulde udredes af Rjøberen.

Seg kommer nu til et nyt Afsnit af Lovforslaget. Det er jo bekjendt nok, at paa flere Godser i Landet er der ved Fundatser og for Lehn og Stambuses Vedkommende i Crectionsbrevene og ved andre Bestemmelser truffet Anordninger, hvorefter der tilkommer Godssets Fæstere særegne Begunstigelser, eller hvorefter Fæsterens Efterladte eller Livsarvinger have særlig Udkomst til at faae Gaarden i Fæste efter ham. Dette er naturligtvis en yderligere Indskrænkning i den vedkommende Jorddrotts Eiendomsret til det paagjældende Fæstegods. Det er en ny Byrde, der maa antages at have en vis Pengeværdi, og derfor foreslaaer jeg i § 21, at, hvor dette er Tilfældet, skal det, foruden den Trediedeel, som i Almindelighed udbetales af Statskassen til de Efterladte, ved Taxation afgjøres, hvilken Dvotadeel af hele Eiendommens Værdi disse Indskrænkninger kunne antages at have. Ogsaa denne Bestemmelse skylles Bærg. Den Maade, hvorpaa denne Taxation skulde komme tilstede, vil findes foreslaaet i §§ 22, 23 og 24. Disse Bestemmelser har jeg troet med største Sikkerhed at kunne optage af en anden Lov, der med Hensyn til de Taxationer, her er Spørgsmaal om, er meget nær beslægtet med den foreliggende, nemlig Loven af 21de Mars 1864 om nogle Forandringer i Loven af 19de Febr. 1861. Denne Lov af 1864 bestemmer, hvorledes der skal forholdes med — ja de Herrer ville strax vide, hvad jeg mener, naar jeg siger: Samsø Bøndergods, det er den korteste Forklaring, jeg kan finde — altsaa hvorledes der skal forholdes i de Tilfælde, hvor Fæsteren er Eier af Bygningerne og af den Grund, hvorpaa disse staae, samt af den til Gaarden liggende Haveplads. I dette Tilfælde kunde Jorddrotten jo ikke bringe Loven af 19de Febr. 1861 i Anvendelse og tage hver 10de Gaard, uden at den Eiendomsværdi, som de nuværende Fæstere have derved, at de selv eie Bygningerne, Grunden og Haven, vilde blive fuldstændig tilintetgjort; thi da det gennem umindelige Tider har været anseet som en Ret eller idetmindste moralisk været anerkjendt

som en Ret, at de, som eiede Gaardens Bygninger, ogsaa fik Gaarden i Fæste, saa have Bygningerne derved faaet en Værdi, som er langt udover den, de som særskilte Bygninger kunde have, og de, som have betalt slige Bygninger meget dyrt for at faae denne Ret til ogsaa at faae Jorden i Fæste, vilde være fuldstændig ødelagte, dersom denne Ret uden videre berøvedes dem. Der blev derfor givet en Lov af 1864, hvorved der etableredes Taxations- og Overtaxationscommissioner, som i ethvert givet Tilfælde skulde afgjøre, hvad Gaardens Bygninger tilligemed den Grund, hvorpaa de staae, og de tilliggende Haver ere værd som Dele af det hele Jordbrug, og hvad deres Eier maa antages at tabe derved, at Jorden bliver skilt fra Bygningerne. Saa vidt mig bekjendt, har denne Lov kun været anvendt en eneste Gang paa Samsø, men denne Anvendelse kjender jeg meget nøie; thi jeg var et af de Taxationsmedlemmer, som traf Afgjørelsen i dette Tilfælde, og jeg har derigjennem haft Leilighed til praktisk at overbevise mig om, at de Regler, som ere givne i den nævnte Lov, ogsaa kunne bruges her, saa at jeg uden Betænkelse har kunnet foreslaae dem anvendte. § 25 bestemmer, at naar den Paragraph, der indeholder Bestemmelsen om Taxationen af slige særlige Rettigheder, der tilkomme Fæstegodsset, kommer til Anvendelse, og Gaarden sættes til Auction, saa maa Dommeren vide Bæstet derom, inden han bekjendtgjør Vilkaarene for Salget og offentliggjør, naar Auctionen skal afholdes, og denne Underretning maa han have af den vedkommende Amtmand. Naar derimod frivillig Kjøb opnaaes, saa mener jeg, at Fæsterens Efterladte har Leilighed til at gjøre sin yderligere Ret ifølge de særlige Begunstigelser, der høre til Fæstegaarden, i Penge eller paa anden Maade at skaffe sig Godtgjørelse for dem, og da vil der ikke blive Tale om denne Dvotadeel saalidt som om Auction i det Hele. Opnaaes der derimod ikke frivilligt Salg, saa vil denne Dvotadeel, der ogsaa vil blive bestemt igjennem Auctionen, være at udbetale til Fæsterens Efterladte ved Siden af den Trediedeel af Kjøbesummen, der udbetales ham af Stats-